

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de, Anayasa’nın 34’üncü maddesi uyarınca önceden izin almaksızın yapılabilen barışçıl toplantı ve gösteriler uzun süredir eylemin içeriğine ve yöneldiği siyasal-toplumsal konuya göre farklı muameleye tabi tutulmaktadır. Özellikle Kürt meselesi bağlamında ortaya çıkan tepkiler idari yasaklar, kolluk müdahaleleri ve ardından işletilen yargı süreçleriyle sistematik biçimde bastırılmaya çalışılmaktadır.

Bu yaklaşım, 6 Ocak’ta Suriye’de Halep’e bağlı Kürt ve Süryani mahallelerine yönelik saldırılar ve ardından Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi bölgesine yayılan katliam girişimlerine karşı Türkiye’de yapılmak istenen barışçıl protestolarda bir kez daha açık biçimde ortaya çıkmıştır.

Anayasa’nın 17’nci ve 34’üncü maddeleri ile Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ağır biçimde ihlal edildiğine işaret eden bu tablo karşısında, Şırnak’ta yürütülen yasakların, kolluk ve yargı uygulamalarının Türkiye geneline yayılan benzer örneklerle birlikte bütün yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

GEREKÇE

Kürt meselesi bağlamında ortaya çıkan barışçıl toplumsal tepkilere yönelik yaklaşım, Cumhuriyet tarihi boyunca idari, kolluksal ve yargısal boyutları olan bütünlüklü bir bastırma rejimine tabi kılınmıştır.

Son yıllarda seçilmiş belediye eş başkanlarına kayyım atamalarının yapıldığı Diyarbakır, Van, Şırnak ve Mardin başta olmak üzere birçok ilde aylarca süren genel eylem ve etkinlik yasakları ilan edilmiştir. Bu yasaklar kent meydanlarının, yürüyüş güzergahlarının ve basın açıklaması alanlarının fiilen kapatılması, kolluk ablukaları kurulması ve barışçıl toplanmaların daha başlamadan engellenmesi biçiminde uygulanmıştır. Cumartesi İnsanları'nın barışçıl oturma eylemleri yıllardır polis ablukası, zor kullanımı, gözaltılar ve davalar eşliğinde engellenmiştir. Özgürlük yürüyüşleri şehir girişlerinde kolluk barikatlarıyla durdurulmuş ve kitlelere gaz, plastik mermi, TOMA ve fiili şiddet kullanılarak müdahale edilmiştir. Nevroz kutlamaları, anma programları, kültürel etkinlikler ve halk buluşmaları ise pek çok ilde yasak kararları, yoğun güvenlik konuşlandırmaları ve sert kolluk müdahaleleriyle birlikte kamusal etkisi bastırılmaya ve fiilen engellenmeye çalışılmıştır. Bu uygulamalar sırasında darp, kötü muamele ve işkence vakaları ülkenin birçok yerinde kamuoyuna yansımıştır.

Ancak sürecin en kritik boyutlarından biri, bu müdahalelerin ardından işletilen yargı mekanizmasıdır. Gözaltı süreleri, tutuklama kararları ve adli kontrol tedbirleri toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını fiilen cezalandırma aracına dönüştürmüştür. Barışçıl protestolar, yargı eliyle bastırılmak ve caydırılmak istenen faaliyetler haline getirilmiştir.

Bu bütünlüklü bastırma hattı, yani eylem ve etkinlik yasakları, kolluk müdahaleleri, fiili alıkoymalar, yaygın gözaltılar ve bunları izleyen yargısal işlemler. 6 Ocak'ta Suriye'de Halep'e bağlı Kürt ve Süryani mahallelerine yönelik saldırılar ve ardından Kuzey ve Doğu Suriye Demokratik Özerk Yönetimi bölgesine yayılan katliam girişimlerine karşı Türkiye'de yapılan barışçıl protestolardan sonra açık biçimde görünür hale gelmiştir. Sivillere, kadınlara ve çocuklara yönelen bu saldırılara karşı yükselen toplumsal itiraz anayasal güvence altında olmasına rağmen birçok ilde genel yasak kararlarıyla engellenmeye çalışılmıştır. Kolluk şiddetiyle bastırılmıştır. Yaygın gözaltılarla kuşatılmıştır ve tutuklama ile adli kontrol tedbirleri üzerinden doğrudan yargısal yaptırım sürecine bağlanmıştır.

Bu yaklaşım, en net haliyle Şırnak merkez ve ilçelerinde yaşananlarda görülmüştür. Gözaltıların bir bölümü gece saatlerinde gerçekleştirilen ev baskınları yoluyla yapılmıştır. Kimi durumlarda ise özellikle Cizre ve İdil’de gençler ve çocuklar kafelerde, sokak ortasında ve kamusal alanlarda darp edilerek işkence ve kötü muameleyle fiilen alıkonulmuştur.

21 Ocak 2026 tarihinde Şırnak’ın Cizre ilçesinde bir kafenin sivil polislerce basılması, içeride bulunan gençlerin ve kafe sahibinin darp edilerek gözaltına alınması ve kişilerin yakalama anından karakola götürülene kadar “bilgi alma” adı altında saatlerce şiddete maruz bırakılmaları, işkencenin gözaltı sürecinin olağan bir parçası haline getirildiğini açıkça göstermiştir.

Özellikle Cizre’de Çocuk Şube veya Güvenlik Şube Müdürlüğü’ne sevk edilmesi gereken kişiler, kafe baskınında olduğu gibi, adli işlemler başlatılmadan önce Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü’ne götürülmüştür. Bu kişiler burada resmi gözaltı kaydı olmaksızın, avukata erişimleri engellenerek fiilen alıkonulmuştur ve işkence ile kötü muameleye maruz bırakılmıştır.

Şırnak merkez ve ilçelerinde bu süreçte tespit edebildiğimiz kadarıyla toplam 56 kişi gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınanların 37’si çocuk, 19’u yetişkindir. Bu kişilerden 30’u tutuklanmıştır. Tutuklananların 19’unu çocuklar oluşturmaktadır. 26 kişi ise serbest bırakılmıştır. Bunların 22’si adli kontrol altına alınmış, 4’ü doğrudan serbest bırakılmıştır.

Bu tablo, gözaltı ve tutuklama tedbirlerinin istisna olmaktan çıkarıldığını göstermektedir. Özellikle çocuklar bakımından çocuk adalet sisteminin fiilen askıya alındığı görülmektedir. Barışçıl protestolara katılım ağır ceza tehdidi altına sokulmuştur.

Şırnak’ta ortaya çıkan bu pratiğin ülke geneline yayılan bir örüntünün parçası olduğu, diğer kentlerde yaşananlar üzerinden de açıkça görülmektedir.

Mardin’in Nusaybin ilçesi sınırında gözaltına alınan Diyar Koç’a yönelik muamele, gözaltı süreçlerinin işkenceye vardığının en çıplak göstergelerinden biridir. Yerde sürüklenen, cop ve tekmelerle darp edilen, ağır hakaret ve tehditlere maruz bırakılan Diyar Koç’un omurga bölgesinde kırıklar oluşmuş, iç kanama geçirmesine rağmen avukatlarının darp raporu alması engellenmiş, tıbbi belgelemenin önüne geçilmiştir. Gözaltına alınırken sosyal medyada darp edildiğine dair görüntüleri yayılan Koç’a yönelik, işkencenin karakolda da sürdüğü; soğuk havada üzerine su dökülerek açık alanda bekletildiği, birden fazla kolluk görevlisinin fiziksel

şiddetine maruz kaldığı avukat beyanlarına yansımıştır. Ardından bazı ırkçı sosyal medya hesapları üzerinden hedef gösterilmesi ise kolluk şiddetinin ayrımcı ve ırkçı bir zeminde meşrulaştırılmaya çalışıldığını gösterirken, aynı zamanda hakkında kurulan suç anlatılarıyla tutuklanmasına giden sürecin toplumsal ve siyasal zeminini de hazırlamıştır. Diyar Koç hakkında tutuklama kararı verilmiş; cezaevine sevk edilemeyecek derecede kötüleşen sağlık durumu nedeniyle önce Diyarbakır'da hastaneye kaldırılmış, ardından Ankara'ya sevk edilmiştir.

Yine 22 Ocak'ta Suruç'ta gerçekleştirilen yürüyüşe yönelik müdahalede herhangi bir uyarı yapılmaksızın kitleye gaz, plastik mermi ve TOMA ile müdahale edilmiştir. Plastik merminin bir yurttaşın gözüne isabet etmesi sonucu ağır yaralanma meydana gelmiştir ve kalıcı görme kaybı riski ortaya çıkmıştır. Bu olay, kolluk gücünün denetimsiz ve hedef gözetmeksizin kullanıldığını göstermiştir.

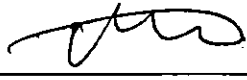
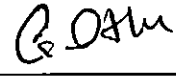
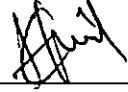
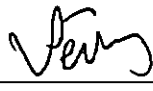
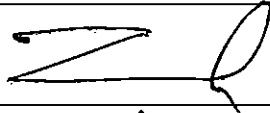
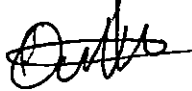
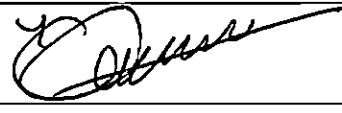
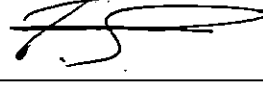
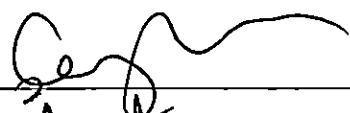
23 Ocak'ta Mardin'in Nusaybin ilçesinde yapılan protestonun ardından 13 yaşındaki bir çocuk polis müdahalesi sırasında havaya kaldırılarak yere fırlatılmıştır. Bu anlar kameralara yansımıştır. Ailesiyle birlikte darp raporu almak isteyen çocuğun hastanede rapor alması engellenmiştir. Ancak avukat müdahalesiyle düzenlenen raporda dahi vücudundaki darp izlerine yer verilmemiştir. Buna itiraz eden avukat hastanede bulunan kolluk görevlilerinin sözlü saldırısına ve cinsiyetçi hakaretlerine maruz kalmıştır. Bu olay yalnızca çocuğa yönelik şiddeti değil, tıbbi belgelemenin dahi baskı altına alındığını ortaya koymuştur.

24 Ocak'ta İstanbul Aksaray'da yapılmak istenen protesto polis ablukasıyla engellenmiştir. Meydan fiilen kapatılmıştır ve toplanan kitleye müdahale edilmiştir. 95 kişi gözaltına alınmıştır. Müdahale sırasında İstanbul Milletvekilimiz Celal Fırat darp edilerek hastaneye kaldırılmıştır. Bu tablo kolluk şiddetinin ulaştığı pervasızlığı göstermektedir.

25 Ocak'ta Mersin'in Tarsus ilçesinde gerçekleştirilen eylemin bitiminde eylemcilerin bulunduğu alana yönelik silahlı saldırı gerçekleşmiştir. 2014 yılında IŞİD saldırılarından kaçarak Türkiye'ye gelen Kobanêli genç Baran Abdi balkonda eylemi izlediği sırada vurularak yaşamını yitirmiştir. Olayın ardından yapılan resmi açıklamalar yaşamını yitiren bir gencin ölümünü aydınlatmak yerine çarpıtmaya yönelmiştir. Kamu otoritelerinin ölümle sonuçlanan bir saldırı karşısında dahi sorumluluk almak yerine algı üretmeyi tercih ettiği görülmüştür.

Şırnak'ta yaşananlar ve diğer kentlerde ortaya çıkan bu örnekler birlikte değerlendirildiğinde, barışçıl protestoların önce yasaklama kararlarıyla engellenmeye çalışıldığı görülmektedir. Ardından kolluk şiddetiyle bastırıldığı anlaşılmaktadır. Son olarak da yargı süreçleriyle cezalandırma rejimine bağlandığı bütünlüklü bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Bu tablo, Kürt meselesi bağlamında yapılan barışçıl eylemler sonrasında işletilen kolluk ve yargı süreçlerinin diğer toplumsal ve siyasal eylemlerle kıyaslandığında sistematik biçimde daha ağır sonuçlar doğurduğunu ortaya koymaktadır. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının eylemin içeriğine göre farklı yorumlandığı açıkça görülmektedir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	